

BENZI DESENATE

PENTRU EGALITATE

Toolkit

Editat de

Sandra Federici
Marta Meloni

Editori

Pietro Pinto
Michela Bignami
Sara Goldoni

Grafica

Giovanni Zati
Cosimo Zaccaria
Roberto Minato

Traduceri

Catherine Haenlein (Engleza)
Alice Bercheux (Franceza)
Anastasia Mavridou (Germana)
Ruth Ainhoa De Frutos Garcia (Spaniola)

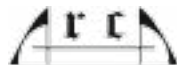
Tiparit de:

Dardedze Holografija, Riga, Letonia.
Nextera Art Group, București, Romania.

Tiparit in februarie 2014

Coperta de Camilo Collao din "Suntem toti caini" si Mari Ahokoivu din "Oare este gresit sa folosesti stereotipuri specifice tarii tale in propriul avantaj?"

Proiectul Benzi Desenate pentru Egalitate este condus de Africa e Mediteraneo (Italia), in parteneriat cu ONG-ul Mondo (Estonia), Workshop for Civic Initiatives Foundation (Bulgaria), ARCA (Romania) si Grafiskie stasti (Letonia). Partener asociat: Asociatia Hamelin (Italia).

Lider:**Parteneri:****Asociat Partener:**

Proiectul Benzi Desenate pentru Egalitate este finantat de Uniunea Europeana – Programul de Drepturi Fundamentale si Cetatenie – Noiembrie 2012.

Aceasta publicatie a fost realizata cu suport financiar din partea Programului Drepturi Fundamentale si Cetatenie al Uniunii Europene. Africa e Mediteraneo si partenerii sai sunt unici responsabili pentru continutul acestei publicatii si nu reflecta viziunile Comisiei Europene.

Stereotipuri

p. 3

Povesti ale migratiei

p. 13

Lupta impotriva rasismului

p. 23

Introducere

Proiectul “Benzi desenate pentru egalitate” este bazat pe nevoia de a promova dezvoltarea unei societati europene fondata pe respect si drepturi fundamentale. Scopul este de a promova atitudini si comportamente anti-discriminatorii si anti-xenofobe in cadrul societatii europene, in special discriminarea migrantilor, cu ajutorul si prin implicarea autorilor de benzi desenate de provenienta migranta si prin crearea unor spatii pentru interactiunea intre tineri. Proiectul “Benzi desenate pentru egalitate” este condus de Africa e Mediterraneo (Italia), in parteneriat cu ONG-ul Mondo (Estonia), Workshop for Civic Initiatives Foundation (Bulgaria), ARCA (Romania) si Grafiskie stasti (Letonia), precum si cu partenerul asociat Asociatia Culturala Hamelin (Italia).

Acest ghid didactic este unul din numeroasele instrumente ale proiectului, care include deopotriiva Primul Premiu European pentru Benzi Desenate Nepublicate ale Autorilor de Provenienta Migranta; website-ul www.comix4equality.eu; un catalog de 80 pagini continand o selectie de benzi desenate; o expozitie itineranta; si ateliere de benzi desenate in Europa.

Aceste ghid se adreseaza elevilor de liceu, studentilor, profesionistilor interculturali si cadrelor didactice. A fost conceput pentru utilizare in contexte de educatie non-formala, activitatile trainingului fiind desfasurate in afara timpului usual si al contextului structurat al scolii, folosind sau nu materiale aflate la indemana (hartie, pixuri, mingii, etc.), pentru a usura misiunea instructorului, care va dispune de asemenea de catalogul si website-ul Comix4=, ce prezinta versiunea completa a benzilor desenate.

Ghidul este structurat pe cele trei sectiuni ale Premiului European pentru cele mai bune benzi desenate nepublicate ale autorilor de provenienta migranta: Stereotipuri, Povesti ale migratiei, si Lupta impotriva rasismului.

Fiecare sectiune este impartita in patru parti. Prima parte, numita si “**exercitii ice-breaker**”, ajuta participantii sa se cunoasca intr-o atmosfera relaxata, necesara pentru desfasurarea activitatilor ulterioare intr-o maniera cat mai eficienta, precum si pentru

a asigura o cat mai buna intelegere a conceptelor si ideilor preconceptuate ale participantilor asupra problemelor relevante. A doua parte, sectiunea **Citeste benzile desenate**, are ca scop stimularea dezbaterilor pe tema data pornind de la dialogurile benzilor desenate din cadrul competitiei. A treia parte, sectiunea **Reflecta/Interactiuneaza/Joaca-te**, ajuta participantii in a explora tematica si a se transpune in diverse personaje si situatii. A patra parte, sectiunea **In continuare...**, furnizeaza informatii pentru materiale de citit, filme, website-uri si alte surse de informare asupra temelor cuprinse in fiecare categorie. Mai mult decat atat, se pune accent pe folosirea limbajului care nu contine expresii discriminatorii asimetrice sau nejustificate, de asemenea tinand cont si de problemele de gen.

Pentru a citi toate benzile desenate din competitie si textele traduse integral, uitati-va pe www.comix4equality.eu.

Instructiuni de folosire

La inceputul training-ului, instructorul va stabili “un pact al clasei”, un set de reguli pentru participantii. De exemplu, trebuie clarificat faptul ca participarea activa in timpul training-ului este voluntara, ca viziunile fiecaruia trebuie tratate cu respect reciproc, s.a.m.d. De asemenea, important este ca la sfarsitul fiecarui curs sa existe timp pentru reflectie si evaluare, adica o evaluare a eficientei training-ului. Instructorul va imparti participantii in sub-grupe a cate 4-5 oameni si le va da o hartie cu intrebari precum: Care a fost cea mai placuta parte a cursului? Ce ati invatat? Cum ai nota organizarea timpului si a activitatilor desfasurate? Ai dori sa schimbi ceva? Daca da, cum? Ti-ai schimbat parerea (pozitiv sau negativ) in privinta vreunei teme abordate? Daca da, cum?

Dupa ce fiecare sub-grupa a comparat raspunsurile, va fi ales un purtator de cuvnt pentru fiecare sub-grupa, care va relata instructorului comentariile si sugestiile pentru a ne ajuta la imbunatatirea viitoarelor cursuri.

Stereotipuri

Exercitii ice-breaker

Speed dating

Participantii sunt impartiti in perechi, iar fiecarei perechi i se atribuie o tema referitoare la un aspect personal al vietii: munca, studii, calatorii, hobby-uri, familie. Perechile vor vorbi timp de doua minute despre subiectul ales de instructor, spunandu-si reciproc cate ceva despre el sau ea. Dupa doua minute, se schimba partenerii si fiecarei perechi i se atribuie o alta tema.

OBIECTIV:

sa se cunoasca intre ei

MATERIALE:

niciunul

TIMP:

15 minute

Cercul prezentarilor

Instructorul va cere participantilor sa se aseze in cerc si sa raspunda pe rand la urmatoarele intrebari tinand in maini obiectul ales ca mascota:

- Ce te-a determinat sa participi la acest atelier?
- Ce este, in opinia ta, un stereotip?
- Crezi ca ai folosit in limbajul tau ceva care poate fi interpretat ca stereotip?

Fiecare persoana trebuie sa raspunda la fiecare intrebare, inainte de a i se pune urmatoarea. Acest exercitiu poate fi adaptat si pentru alte teme.

Un stereotip: este o idee preconcepata despre un grup de indivizi sau obiecte care produc forme schematice de perceptie sau judecata. Un stereotip este o idee fixa, inflexibila, care nu poate fi modificata de vreme ce nu provine din experienta, cu alte cuvinte, nu permite cunoasterea. [Antiziganesimo 2.0]

OBIECTIV:

sa faca cunostinta si sa pregateasca grupul pentru explorarea tematicii discutiei

MATERIALE:

un obiect mascota, ex. un obiect precum o minge sau un ghem

TIMP:

45 minute

| BENZI DESENALE |

MARI AHOKOIVU (FINLANDA, DANEMARCA)

OARE ESTE GRESIT SA FOLOSESTI STEREOTIPURI SPECIFICE TARII TALE IN PROPRIUL AVANTAJ?

1. Stereotipurile pot fi hazlii... / Situatia #3 / Ce cred finlandezii despre Danemarca : / Mica sirena / Danezii sunt suedezi care vorbesc in mod ciudat / Printi si printese de poveste
2. Ce cred danezii despre Finlanda : / Stau toata ziua in sauna si se bat cu crengi / Sisu / Cutite / Vodca Finlandia / Cele mai bune trupe de muzica metal
- 3....Dar de cele mai multe ori nu sunt de folos / (doar un danez normal) / Dar nu vreau sa beau vodca... / (doar un finlandez normal) / Si te consideri finlandez!?

<http://bit.ly/1f6hrqC>

- 1 V-ati aflat vreodata intr-o situatie similara cu cea a protagonistului?
- 2 Atunci cand calatoriti in strainatate: folositi stereotipuri pozitive sau negative despre tara in care va aflati?
- 3 Dati un exemplu de stereotip tipic pentru a descrie tara voastra. Credeti ca e adevarat? Este doar partial adevarat?
- 4 Cum reactionati atunci cand se foloseste un stereotip negativ care va descrie pe dumneavoastra si pe concetenii dumneavoastra?

| BENZI DESENATE |

SABINE MOORE (LETONIA, AUSTRALIA)

MUZEUL DE PRIETENI

<http://bit.ly/1aKVuso>

1. O alta prietena este o mare actrita si umanista. / O consider foarte frumoasa atat pe dinafara cat si pe dinauntru. 2. De multe ori ea glumeste despre cat este de greu sa-ti gasesti un iubit.../ Pentru ca in mod evident este supraponderala / In timp ce eu ma lupt in a placea atat baieti cat si fete. / De multe ori nu pot face mai nimic.

- 1 Care sunt factorii care contribuie la dezvoltarea stereotipurilor?
- 2 Cum pot fi differentiate stereotipurile de ideile subiective sau de opiniile personale?
- 3 Dati cateva exemple de stereotipuri atat de frecvent folosite incat sunt considerate normale. Credeti intr-adevar ca sunt ofensatoare?
- 4 De ce credeti ca a ales artistul acest titlu pentru povestea sa?

| BENZI DESENATE |

LAURA KENINS (CANADA, LETONIA)

REFUGIATI ROMI

<http://bit.ly/1aUCaF>

1. În anul 2011, cel mai mare număr de refugiați din Canada nu veniseră dintr-o țară lovită de război sau o nație săracă, ci din Ungaria, o țară a Uniunii Europene. 2. Aplicații refugiați erau unguri rome, care fugeau de discriminare, sărăcie și violență sub guvernarea de dreapta și de un mediu intolerant.

- 1 Ce știți despre populațiile rome?
- 2 Ați auzit vreodată termenul de Porrajmos? De ce nu se vorbește despre asta?
[Nota: **Porrajmos** în limba Romani înseamnă "**chinuind**", indicând persecuția populației rome în timpul regimului nazismo-fascist.]
- 3 Știți ce înseamnă cuvântul "refugiat"? Cunoașteți diferența dintre un "imigrant" și un "refugiat"?
[Nota: Un refugiat este o persoană care i s-a acordat statutul de refugiat în baza Convenției de la Geneva din 1951, acceptată de 144 de țări. Articolul 1 din Convenție descrie refugiatul ca fiind persoana care "din cauza unei temeri foarte bine fondate de a fi persecutată pe motiv de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un anumit grup social sau opinie politică, se află în afara țării de origine, nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește protecția acelei țări". Statutul de refugiat este acordat celor care pot dovedi persecuția individuală.]
- 4 Banda desenată menționează "cigánybűnözés" sau "delicte țigănești", o categorie oficială folosită de poliția ungară. Ce părere aveți despre folosirea acestui termen?

| REFLECTA/ INTERACTIONEZA/ JOACA-TE |

In ochii celorlalti

PROCEDURA:

Distribuiti o copie cu "Papalagi" (mai jos) participantilor. Creati grupuri de cate 4-5. Cereti fiecarui grup sa citeasca textul cu voce tare si sa raspunda la urmatoarele intrebari:

- Cine credeti ca este Papalagi?
- Ati considerat vreodata ca fiind ciudate deprinderile si obiceiurile cuiva? Care?

Dupa aceasta analiza, fiecare grup isi va prezenta constatarile. Instructorul va spune clasei, in cazul in care acestia nu si-au dat seama, ca Papalagi este de fapt un European. Apoi instructorul va cere participantilor sa reflecteze asupra stereotipurilor pe care le au unii fata de altii, si care adesea se nasc din neintelegerea sau neimpartasirea obiceiurilor si traditiilor altora. Apoi va cere fiecarui grup sa intreprinda urmatoarele activitati:

- Descrieti o familie din punctul de vedere al pisicii acestora
- Intalnesti un extraterestru care tocmai a ajuns pe pamant. Incercati sa explicati un meci de fotbal extraterestru
- Esti transportat inapoi in timpul evului mediu: incercati sa explicati oamenilor acelor timpuri ce este televiziunea.

PAPALAGI

Papalagi trebuie sa aiba grija mereu ca pielea lui sa fie acoperita. [...] Cei care isi arata pielea nu pot revendica dreptul de a se numi politiciasi. Atunci cand un tanar se casatoreste cu o fata, nu va stii niciodata daca a fost inselat, pentru ca nu i-a vazut corpul. Papalagi considera ca pielea este pacatoasa. Spiritul sau se datoreaza gandurilor sale. [...] Din aceasta cauza, corpul sau este acoperit din cap pana-n picioare de haine, rogojina si piele atat de grea si de groasa

OBIECTIV:

Sa intelegem cum, in ochii altora obiceiurile si traditiile pe care noi le consideram normale, pot fi diferite

MATERIALE:

fotocopii ale textului "Papalagi" (vezi jos)

TIMP:

1 ora

incat nu mai este vizibil nici ochiului uman, nici razelor soarelui, devenind pal, alb si ofilit, precum florile ascunse adanc intr-o padure virgina. [...] Papalagi traieste intr-o cochilie solida ca o scoica. Traieste printre stanci ca miriapodele printre crapaturile de lava. Pietrele se gasesc langa el, deasupra lui, si peste tot in jurul sau. Coliba lui este asemeni unei cutii de pietre. [...] Aceste cutii din pietre se regasesc adesea in numar mare, una langa alta, precum oameni umar la umar, si mai multi Papalagi traiesc in fiecare, la fel de multi ca intr-un sat Samoan. Pe partea opusa, la doar o aruncatura de bat, se regasesc un rand identic de cutii din pietre, la fel umar la umar, si tot atat de multi oameni traiesc in ele. Intre cele doua randuri este o crapatura fina, pe care Papalagi o numeste drum.[...] . In unele din aceste crapaturi se regasesc multa confuzie, iar oamenii se misca printre ele precum namolul gros... Acestea sunt strazile unde se afla imense cutii de sticla, unde se gasesc toate lucrurile de care are nevoie Papalagi sa supravietuiasca... haine, ornamente, caciuli, protectii pentru maini si picioare, mancare, carne, hrana provenita din fructe si legume, printre multe altele. Aici sunt

toate expuse pentru a fi vazute, pentru a atrage lumea. Dar nimeni nu poate lua nimic, chiar daca au mare necesitate; pentru asta ar avea nevoie de un permis special si de a aduce omagii unui sacrificiu. [...] Asadar, vorbeam despre oras. Dar exista multe orase, unele mai mici, altele mai mari. Orasele mari gazduiesc cei mai mari lideri ai tarii. Toate orasele sunt asemenea insulelor din mare. Uneori poti sa ajungi la ele inot, dar ca se le parcurgi iti trebuie o zi intreaga. Toate insulele de stanca sunt interconectate prin carari foarte bine definite. Dar poti sa ajungi si cu o barca de uscat, lunga si subtire ca un vierme, fumegand constant si alunecand rapid pe sarme metalice,

mai repede decat o barca cu douasprezece vase la viteza maxima. Daca vrei sa trimiti un mesaj unui prieten aflat pe o alta insula, nu e nevoie sa-l vizitezi si nici macar sa aluneci pe benzi metalice. E nevoie doar sa vorbesti intr-un fir metalic, care calatoreste lung ca o liana de la o insula la alta. Si ajung mai repede decat zboara o pasare.

(Tuiavii di Tiavea, *Papalagi: Discorsi del capo Tuiavii di Tiavea delle isole Samoa*, ed. Millelire, Rome 1992)

Harta stereotipurilor

[Adaptata in mod liber dupa Amnesty International - *Percorsi didattici contro la discriminazione*, 2011]

PROCEDURA

Instructorul va cere participantilor sa explice intr-o propozitie ce inteleg ei prin "stereotip" si isi va nota raspunsurile lor in etapa finala a exercitiului. Apoi, participantii vor fi impartiti in grupuri a cate 4-5 si fiecarui grup i se va cere sa scrie un cuvânt sau o fraza care descrie cetatenii statelor europene. O harta politica a Europei va circula pentru a ajuta grupurile. Cand vor fi terminat, instructorul va cere grupurilor sa compare raspunsurile si sa aleaga o definitie sau un cuvânt care sa descrie fiecare populatie europeana. Vor scrie definitia pe un post-it si-l vor atasa la harta. Instructorul va arata participantilor harta si va citi (sau va cere unui participant sa citeasca) articolul publicat in ziarul Italian, Corriere della Sera, care descrie "Reflectia profilelor personalitatilor culturale", publicat in revista "Science".

DE LA CORESPONDENTUL NOSTRU

Englezii? Mai extroverti decat italienii

Stereotipuri desfiintate ale diverselor nationalitati:

OBIECTIV:

Sa reflecte asupra faptului ca, desi stereotipurile produc imagini nerealiste despre ceilalti, sunt folosite peste tot in lume pentru a-i descrie

MATERIALE:

O harta politica a Europei, post-it-uri, pix

TIMP:

1 ora

Indienii sunt printre cele mai conformiste populatii. 4000 de oameni monitorizati in 49 de tari

NEW YORK – Britanicii sunt intr-adevar rezervati, germanii industriasi si italienii pasionati? Stereotipurile, false si fara nici o baza stiintifica, nu corespund cu realitatea. Pentru a putea dovedi ca acesta este un studiu la scara larga, proiectul "Profilele de personalitate ale culturilor", publicat in revista Science, si realizat de Institutul National

American de Imbatranire (NIA) in Baltimore in colaborare cu 85 de cercetatori din 49 de tari. Oamenii de stiinta au efectuat trei sondaje de opinie, cerand la 4000 de oameni de diferite varste, sexe si statute sociale sa raspunda la aceeasi intrebare: "Cum este un cetatean tipic din tara voastra?". Cand au comparat informatiile lor, de altfel mult mai riguroase fata de datele furnizate de studii independente desfasurate in tarile respective, nu au gasit nici cea mai mica corelare intre stiinta si opinia publica.

ITALIENII SUNT INTROVERTITI – Americanii spre exemplu sunt convinsi ca un yankeu tipic este foarte sigur de sine, in timp ce canadienii din contra, considera ca prietenii, rudele si vecinii lor sunt pasivi si supusi. «In realitate, cele doua grupuri au primit aproape acelasi numar de voturi pe scara stiintifica de masurare a increderii de sine.» De asemenea, stereotipurile nationale transmise din tata in fiu sau din generatie in generatie in Bel Paese s-au dovedit a fi gresite. In Italia, atat tinerii cat si varstnicii impartasesc aceleasi stereotipuri despre italieni ca fiind extroverti, deschisi, dar nu foarte constiinciosi. Ca si in multe alte tari, acest cliché s-a dovedit a fi fals. Robert Mcrae, lide-rul studiului publicat pe website-ul www.nia.nih.gov explica: «Italianul obisnuit este mai degraba introvert, emotional, si mai putin deschis decat se crede el a fi.»

BRITANICII SUNT SUBESTIMATI – Dar un ste-

reotip si mai mare ii afecteaza. «Ei se considera si sunt caracterizati de ceilalti ca fiind destul de rezervati, cand de fapt sunt printre cei mai extroverti din lume», subliniaza Macrae. Si nu doar atat: "Diferenta dintre francezi si englezi este relativ mica". Iar daca indienii cred despre ei a fi "neconventionali" si "deschisi la noi experiente", indicatorii de personalitate arata ca de fapt sunt una dintre cele mai conformiste populatii din lume. Caracterizarile stereotipiilor pentru fiecare nationalitate nu sunt generalizari bazate pe observatii facute asupra caracteristicilor personalitatii unei nationalitati, ci simple ipoteze sociale, bazate probabil pe conditiile socio-economice, istorie, obiceiuri, mituri si valori culturale. Astfel, ar trebui luati ca atare.

DISCRIMINAREA - «Cercetarile noastre arata ca nu exista o corespondenta directa intre stereotipuri si trasaturile de personalitate reale – continua Mcrae – in incercarea de a clarifica faptul ca stereotipurile nu genereaza prejudecatile, discriminarea, persecutia sau chiar genocidul.» «Trebuie sa privim oamenii ca indivizi – clarifica el – si nu ca americani, arabi, italieni sau israelieni.»

Alessandra Farkas – 9 Octombrie 2005

Dupa lecturarea articolului, instructorul va reciti definitiile date de participanti la inceputul activitatii si le va cere din nou opinia asupra stereotipurilor: si-au schimbat parerile in privinta diferitelor cetateni europeni?

Stiati ca ...

PROCEDURA:

Acest joc este un chestionar clasic pe un subiect specific care poate fi folosit pentru a initia o discutie lunga sau poate reprezenta hrana pentru minte.

Participantii vor fi impartiti in echipe de cate 4-5, si fiecare echipa va primi intrebari:

cei care vor fi cel mai aproape de raspunsul corect vor primi 5 puncte, cei care au deviat un pic vor primi 4 puncte, si asa mai departe, scazand astfel pana la scorul de 1 punct. Echipa care primeste cele mai multe puncte castiga.

OBIECTIV:

marirea nivelului de constientizare asupra populatiei rome

MATERIALE:

hartie si pix

TIMP:

15-20 de minute

1- Cati cetateni de etnie rroma se regasesc in tara voastra?

[Italia: in jur de 140.000

Romania: 621.573, estimare oficiala conform recensamantului din 2011

Letonia: 15.000-20.000

Bulgaria: 325.343

Estonia: intre 800 si 1000]

2- Sunt rromii un popor nomad?

[Nu, rromii nu mai sunt in principal nomazi]

3- Sunt rromii un popor omogen in cultura, limba si origine?

[Nu]

4- Multa lume crede ca rromii fura copii. Cate astfel de cazuri se regasesc in tara voastra?

[Italia: conform studiului "The Gypsy Kidnapper" desfasurat in Italia, de Universitatea din Verona intre anii 1986 si 2007 – nici macar un singur caz de asa-zise "rapiri" de copii non-rromi de catre rromi sau Sinti nu s-a dovedit a fi rapire de copii sau rapire. Mai multe informatii gasiti pe: http://www.chiesacattolica.it/pls/ccf_new_v3/V3_S2EW_CONSULTAZIONE.mostra_pagina?id_pagina=5262]

Instructorul isi va nota raspunsurile acestora si la finalul jocului le va solicita participantilor sa-si analizeze impreuna raspunsurile. Pe ce baza au raspuns la intrebari? Cat de deviate sunt raspunsurile de realitate? Care este perceptia lor asupra populatiei rome?

Surse:

Pentru Italia, Ministerul de Interne, 2008, Comparing Italians, Roma and Sinti, disponibil pe <http://bit.ly/18Uev0g>;

Pentru Bulgaria, Institutul National de Statistica, Republica Bulgaria, <http://bit.ly/18UexVY>;

Pentru Romania, Romani CRISS Centrul Rrom pentru Interventii Sociale si Studii <http://bit.ly/1fBvOm5>;

Pentru Letonia, ERRC Centrul European al Drepturilor Rromilor, <http://bit.ly/1kS0fot>;

Pentru Estonia, Comisia Europeana, DG Justitie, <http://bit.ly/18wP6cl>.

Ghici cine vine la cina

[Adaptat in mod liber dupa Amnesty International - *Percorsi didattici contro la discriminazione*, 2011]

PROCEDURA:

Participantii vor fi impartiti in echipe de cate 4-5. Fiecare echipa va gazdui un dineu la care vor invita 5 persoane din lista. Participantilor li se va pune la dispozitie o lista generica (fara nume, doar nationalitati – in coloana din stanga), urmand ca numele invitatilor sa fie dezvaluite abia la final. In momentul dezvaluirii numelor invitatilor, participantii vor discuta despre ratiunea alegerii lor.

OBIECTIV:

sa se reflecteze asupra propriilor prejudecati si stereotipuri

MATERIALE:

o lista de invitati

TIMP:

15-20 de minute

O femeie de culoare	Oprah Winfrey, prezentatoare de televiziune si actrita, considerata una dintre cele mai puternice persoane din USA
Un baiat din China	Yao Ming, fost jucator de basketball al echipei NBA
Un Australian Aborigin	Evonne Goolagong, campion la tenis, de 7 ori castigator al turneului Grand Slam
Un imigrant Latino-American	Lionel Andrés Messi, fotbalistul argentinian al echipei Barcelona
Un baiat italian	GP, de curand eliberat din Institutul de Justitie Juvenila
Un fotbalist	Theophilus Afelo, fotbalist al echipei nigeriene Kano Pillars Football Club
Un cetatean non-european	Madonna, canatarea si actrita americana
Un refugiat	Albert Einstein, un refugiat politic in Statele Unite ale Americii
O femeie tanara	MR, educatoare de gradinita
O fata tunisiana	Afef Jnifef, dansatoare, model si prezentatoare tv tunisiana
Un baiat din Europa de Est	Lorik Cana, capitanul echipei nationale de fotbal a Albaniei si jucator la Lazio

IN CONTINUARE...

CARTI

- *Aya de Yopougon*, o poveste grafica de Marguerite Abouet, Clement Oubriere (Ilustratia), Editiile Gallimard (2005);
- *Whistling Vivaldi: How Stereotypes Affect Us and What We Can Do*, de Claude M. Steele, publicat de W.W. Norton & Company (2011);
- *Atlas of Prejudice: Mapping Stereotypes* de Yanko Tsvetkov , publicata de Create Space Independent Publishing Platform (2013).

FILME SI VIDEOCLIPURI

- *Almost Friends*, o comedie-drama regizata de Eric Toledano si Olivier Nakache (2011);
- *Gypsies, Roma, Travellers: An Animated History*, un film de animatie produs de Open Society Foundations (2013);
- *Febra iubirii*, o drama regizata de Spike Lee (1991).

MULTIMEDIA

- *Meet the Somalis - The Illustrated Stories of Somalis in Seven Cities in Europe* de Benjamin Dix si Lindsay Pollock (2013), <http://osf.to/1i1fL2K>;
- Campania "Ziua Integrarii Coor – Down", Asociatia CoorDown (2012), <http://youtu.be/rkBEOA7ucwU>;
- Proiectul ICUD – Internet: Dezvaluirea Creativa a Discriminarii (2013-2014), <http://bit.ly/1bDN8VA>;
- Campania ONU in sprijinul Femeilor a Memac Ogilvy & Mather Dubai (2013), <http://bit.ly/17cnLMh>;
- UNHCR – Inaltul Comisariat al Natiunilor Unite pentru Refugiat: <http://www.unhcr.org/>
- Mapping Stereotypes: <http://alphadesigner.com/mapping-stereotypes/>
- The Guardian, *Stereotipuri europene: Ce credem unii despre altii si oare avem dreptate?*, <http://bit.ly/1d6Gx5p>
- Profilele de personalitate ale culturilor, *Science*, <http://bit.ly/1iT7kcD>

Toti suntem diferiti, dar de fapt toti suntem la fel pentru ca / toti traim pe planeta Pamant. / Hei, uitate la ciudatii aia! Da!

"Toti traim pe planeta Pamant", Dace Brakmane

Povesti ale migratiei

Exercitii ice-breaker

Adevarat sau fals?

PROCEDURA:

Participantii vor fi rugati sa scrie pe o foaie de hartie trei lucruri despre ei (de ex. aspecte ale personalitatii lor, profesie, studii, structura familiala, etc). Doua dintre acestea trebuie sa fie adevarate si una falsa. Apoi, pe rand, fiecare participant va citi cu voce tare cele trei lucruri care il descriu. Mai apoi grupul va vota de comun acord care este cel fals. Fiecare persoana va trebui sa-si explice optiunea votului.

OBIECTIV:

sa se cunoasca intre ei si sa faciliteze comunicarea in grup

MATERIALE:

hartie si pixuri

TIMP:

20 de minute

De unde esti?

PROCEDURA:

Participantii vor fi impartiti in grupuri a cate trei. Fiecare grup va fi compus dintr-un reporter, un interviuat si un observator. Reporterul va intreba interviuatul despre originile sale, istoria familiei, studiul/munca, calatoriile in lume, in timp ce observatorul va nota raspunsurile interviuatului, pe care le va prezenta ulterior celorlalti. Fiecare persoana pe rand va juca toate cele trei roluri. Dupa ce fiecare a trecut prin toate cele trei roluri, va reveni in cercul participantilor. Participantii, pe rand, vor arunca mingea in cadrul cercului de la unul la altul la intamplare, iar persoana care prinde mingea va face o prezentare a interviuatului observat.

OBIECTIV:

participantii sa se cunoasca intre ei, sa se simta destinsi si sa se creeze o atmosfera de grup.

MATERIALE:

o minge, hartie si pixuri

TIMP:

30 de minute

Sfat pentru instructor: pornind de la povestile participantilor, este posibil sa se ilustreze faptul ca oamenii au tendinta de a se muta dintr-un loc in altul, evidentiind ca migratia interna este tot o forma de migrare.

| CITITI BENZILE DESENATE |

CARLOS CARMONA GUSTAVO MEDINA (MEXIC, ROMANIA, SLOVACIA, FRANTA)

GHID NEOFICIAL DE TRECERE A FRONTIERELOR PENTRU NON-EUROPENI

7 – Nu lipi abtibilde pe pasaport. N-o face.

8 – Cauta pe Internet numere de contact inainte sa ajungi acolo / pe cine vizitezi in Roma / Pai, pe un tip de aici... i se spune Papa.

9 – Daca nu poti sa fii alb macar fii bogat.

10 – Daca te cheama Mohamed...nici macar nu incerca!

<http://bit.ly/1dWY7vB>

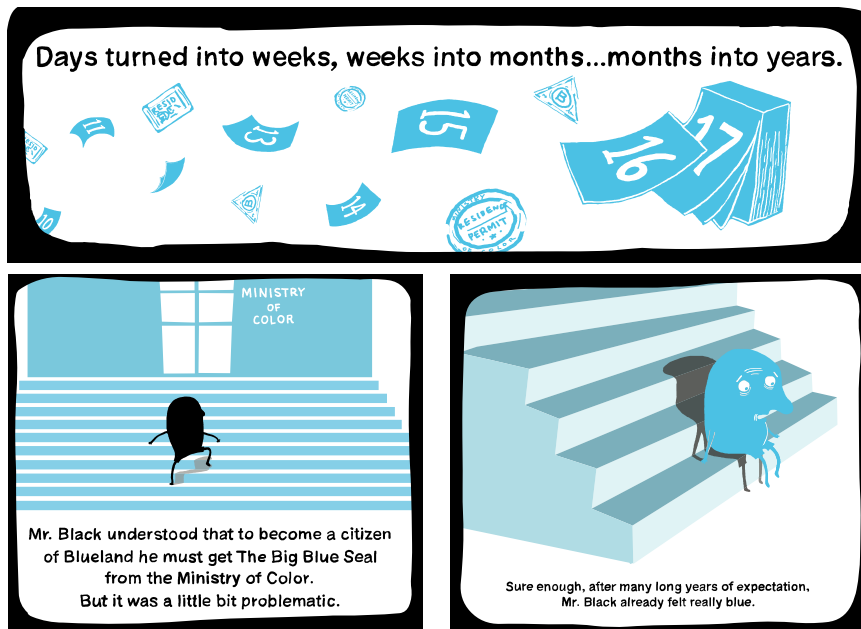
- 1 Credeti ca anumiți oameni sunt “preferați” fata de alții la punctele de verificare ale frontierei?
- 2 Credeti ca anumite trasaturi fizice, vestimentatie si/sau limba ar putea creea probleme in timpul unei verificari a politiei? Care?
- 3 Credeti ca statutul social sau economic al unui individ poate influenta modul in care i se adreseaza o persoana fizica sau o persoana publica/un oficial?
- 4 Stiti ce inseamna “profilare rasiala”?
[“profilare rasiala” se refera la folosirea unor generalitati bazate pe rasa, etnie, origine geografica sau religie pentru aplicarea legii si/sau investigarea subiectiva a posibilitilor suspecti in cazul activitatilor criminale, fara a se tine seama de dovezi obiective sau de comportamentul individual – (Institutul pentru o Societate Deschisa, *Descrierea Profilului Etnic in Uniunea Europeana: Penetrant, Ineficace si Discriminator*, New York, 2009).]

| CITITI BENZILE DESENAȚE |

DMITRY YAGODIN (RUSIA, BULGARIA)

CUM DOMNUL NEGRU A DEVENIT ALBASTRU

<http://bit.ly/1dWZ2fm>

1. Zilele s-au transformat in saptamani, saptamanile in luni...lunile in ani. 2. Domnul Negru a inteles ca pentru a deveni cetatean al tarii Albastre trebuie sa primeasca Marea Stampila Albastra de la Ministerul Culoarelor. Dar asta era un pic problematic. 3. Bineinteles ca, dupa lungi ani de asteptari, Domnul Negru se simtea deja albastru.

- 1 Dupa parerea dumneavoastra, care sunt problemele cele mai mari cu care s-a confruntat Domnul Negru?
- 2 Stiti care sunt procedurile de urmat in vederea obtinerii permisului de sedere si/sau cetatenie in tara voastra?
- 3 Considerati ca o persoana nascuta si crescuta in tara voastra are dreptul la cetatenie?
- 4 Dupa parerea dumneavoastra, timpul necesar pentru finalizarea procedurilor birocratice este indeajuns pentru integrarea individuala intr-o societate gazda?

| CITITI BENZILE DESENATE |

CAMILO COLLAO (FRANTA, BOLIVIA, CHILE)

SUNTEM TOTI CAINI?

<http://bit.ly/1auEzzO>

1. Oameni ca el ii priveaza pe ceilalti de drepturi, iar job-urile periculoase sunt rezervate muncitorilor migranti ilegali. 2. Altii vand de unii singuri diverse produse la metrou ca sa scape de politie. 3. In timp ce altii alearga si se ascund in tuneluri intunecoase ca intr-o gaura neagra. 4. Ar trebui sa plecam, in curand or sa ne gaseasca! Sa luam autobuzul?

1. Daca ai fi personajul principal cum ai actiona?
2. Ce ai putea face daca n-ai avea nici un document?
3. Cunoasteti pe cineva care a fost fortat sa lucreze ilegal pentru ca nu avea documentele necesare?
4. Cunoasteti situatii in care imigrantii sunt ilegal exploatati pentru munci grele si plata derizorie?

Frontierele

[Adaptat liber după *Repere - Manual de educație pentru drepturile omului cu tineri*, 2012, Consiliul Europei]

Un joc de rol este un exercițiu care presupune ca participanții să joace, pentru o perioadă de timp limitată, rolul unui "actor", reprezentând roluri de interacțiune, în timp ce ceilalți participanți acționează ca niște "observatori" asupra conținutului și proceselor reprezentărilor. Practic este o reprezentare improvizată și aproape teatrală similară cu o situație reală. Jocul de rol are ca scop constientizarea propriilor atitudini, reliefa sentimentelor și experiențelor cauzate de o anumită situație, și de a atrage atenția asupra nivelului subiectiv, și asupra diverselor abilități în privința relațiilor și comunicării.

PROCEDURA:

Instructorul va printa și va tăia cartoane pentru participanți; sau, alternativ, va citi subiectele din scenariu grupului respectiv. Instructorul va explica faptul că acesta este un joc de roluri despre un grup de refugiați care fug din țara lor în încercarea de a intra într-o țară învecinată. Apoi instructorul va așeza scena pentru jocul de roluri: va trasa o graniță între cele două țări fie desenând o linie pe podea fie aranjând un rand de scaune.

Exercițiul va începe cu un scurt brainstorming: ce știți despre refugiați? Știți cine sunt aceștia? Instructorul va sugera participanților să-și noteze răspunsurile.

Scenariul va fi descris participanților pentru a le putea permite să se identifice cu cei implicați în poveste:

"În țara A, s-a pornit un război. Cățiva oameni decid să fugă din țară, pentru că știu că dacă vor rămâne vor fi în pericol. Au pornit într-o călătorie lungă înspre granița cu țara B; sunt infomeți, obosiți și le este frig; unii dintre ei au ceva bani, în

OBIECTIV:

Sporirea înțelegerii refugiaților și a drepturilor acestora

MATERIALE: hartie și pixuri pentru notițe, cartoane pentru jocuri de rol

TIMP: 1 ora

timp ce alții au documente și pasapoarte.

Oficialii de la vama nu știu cum să reacționeze: unii vor să-i lase să treacă granița, alții se împotrivesc. Refugiații sunt disperati și vin cu diverse argumente pentru a-i convinge".

Participanții vor fi împărțiți în trei grupuri: primul grup va reprezenta refugiați din țara A, al doilea grup va reprezenta oficialii de la granița din țara B, iar al treilea grup va observa și va lua notițe.

Instructorul va cere participanților să folosească o strategie prestabilită, va distribui cartoanele și le va da timp de pregătire (10-15 minute maxim). Odată început jocul de roluri, instructorul poate opri oricând reprezentarea, dar nu mai devreme de 10-15 minute, acordând 5 minute observatorilor să analizeze ce au văzut. Apoi, instructorul va cere participanților să-și împartăsească gândurile și comentariile asupra rolurilor de "refugiați" și "oficiali". Pentru a anima discuția se pot adresa următoarele întrebări:

- Este tratamentul special al refugiaților corect?
- Refugiații au dreptul la protecție conform articolului 14 din Declarația universală a drepturilor omului și a Convenției despre statutul de refugiat din 1951. În cazul de față li s-a acordat refugiaților dreptul la protecție? De ce sau de ce nu?
- Are dreptul un stat să respingă refugiați?

- Cand? Pe ce motiv?
- Daca ai fi un functionar la granita ai respinge un refugiat?
 - Sunteti constienti cu ce probleme se confrunta refugiatii in tara lor de origine? – Ce programe de primire a refugiatilor exista si cum functioneaza acestea?
 - Ce se poate face si ar trebui facut pentru a preveni ca oamenii sa devina refugiatii?

SFAT PENTRU INSTRUCTOR: Inainte de a incepe activitatea, va recomandam sa consultati legile imigrarii aplicate in tara dumneavoastra (in special cele referitoare la solicitantii de azil).

Daca decideti sa stabiliti actiunea jocului de roluri ca petrecandu-se intr-o noapte rece si ploioasa, stingeti lumina si deschideti ferestrele (daca va aflati intr-o clasa). Alternativ, puteti sa setati actiunea ca intamplandu-se pe o barca. Puteti folosi un dictionar pentru a explica cine sunt refugiatii:

REFUGIAT, substantiv

o persoana care a fost forzata sa paraseasca tara proprie pentru a scapa de razboi, persecutie sau dezastru natural.

CARTONUL REFUGIATULUI

Puteti folosi urmatoarele argumente:

- Am dreptul sa obtin azil
- Copiii mei sunt infometati si este responsabilitatea mea sa-i ajut!
- Voi fi omorat daca ma intorc
- Nu am unde sa ma duc
- Eram doctor/moasa/inginer in tara mea
- Alti oameni au primit ajutor din partea statului vostru. Eu de ce nu primesc?
- O sa incerc sa mituiesc ofiterii ca sa pot intra in tara

Inainte de a incepe jocul, ganditi-va la urmatoarele:

- Ca sa intri in tara respectiva vei aplica individual?
- Te-ai separa de grup daca ti-ar cere ofiterii?
- Ce ai face daca ar incerca sa te trimita inapoi? Le-ai cere permisiunea doar sa tranzitezi tara lor spre tara C?
- Ai documente de calatorie? Sunt adevarate sau false?

CARTONUL OBSERVATORULUI

Misiunea dvs este de a urmari jocul. La sfarsit vi se va cere un feed-back. Alegeti un reprezentant.

Fiti atenti la:

- Pozitia adoptata de fiecare participant, tonul vocii si gestică
- Argumentele fiecarui grup si prezentarea acestora
- Fiti atenti la incalcarea drepturilor umane

Gasiti o metoda buna de a lua notite, de exemplu impartiti-i in doua subgrupuri.

CARTONUL OFITERULUI

Puteti folosi urmatoarele argumente:

- Daca ii trimitem inapoi vom fi raspunzatori morali daca vor fi arestati, torturati sau omorati
- Nu au nici un ban iar statul nostru nu-si poate asuma responsabilitatea: deja avem prea multi refugiatii.
- Chiar sunt refugiatii? Poate fi doar un pretext pentru o viata mai buna in tara noastra
- Tara noastra este un partener comercial si militar al tarii din care fug. Nu putem sa le oferim protectie
- Detin acte de identitate? Oare sunt adevarate sau false?
- Nu vorbesc limba noastra, nu cunosc cultura noastra, au alta religie: nu se vor adapta foarte bine.
- Daca le permitem accesul, va trebui sa-i lasam si pe ceilalti sa intre in tara!
- Au aptitudini de care noi avem nevoie.

Inainte de a incepe jocul, ganditi-va la urmatoarele:

- Veti permite tuturor refugiatilor sa treaca granita? Sau doar unora?
- Ii veti selecta in functie varsta, profesie sau starea de sanatate?
- Aveti de gand sa faceti si altceva?

| REFLECTA / INTERACȚIONEAZĂ / JOACA-ȚE |

Si acum, puteti continua...

PROCEDURA:

Participantii vor fi impartiti in 4-5 grupe a cate maxim 4 oameni. Prima parte a fiecărei povesti regasite mai jos va fi distribuita fiecarui grup (vezi textul in italice). Fiecare grup va trebui sa citeasca si sa completeze povestea cu un final. Vor avea la dispozitie 15 minute. Dupa 15 minute, un reprezentant din fiecare grup va citi povestea creata de ei. Apoi instructorul va citi varianta reala a finalului povestii (aflata in paranteze dedesubt). In final, participantii vor fi invitati sa se gandeasca de ce au ales numeroasele variante de migrare si vor fi intrebati daca povestea reala i-a surprins.

OBIECTIV:

sa reflectati asupra povestilor de migratie pozitive

MATERIALE:

hartie si pix

TIMP:

1 ORA

Povesti fericite despre migratie

[POVESTILE REGASITE MAI JOS SUNT POVESTI REALE ADUNATE DE ORGANIZATIA LIDER SI ASOCIATII SAI]

[Povestile regasite mai jos sunt povesti reale adunate de organizatia lider si asociatii sai]

Linda Avanis are 51 de ani si este cetatean iranian care a trait aproape 20 de ani in Bulgaria. Linda a ajuns in Bulgaria in 1994 ca si solicitant de azil. Si-a terminat scoala in Irak si a ajuns cu familia ei...

[Acum este maritata si are 2 copii. Linda: «Am venit in Bulgaria pentru ca imi doream un loc linistit pentru familia mea; era cel mai important lucru pentru mine.» De-a lungul timpului, Linda a lucrat ca vanzatoare intr-o brutarie arabeasca, si a invatat sa vorbeasca dificila limba bulgara. «Cel

mai important lucru pentru mine era sa dau copii la scoala, sa studieze bulgara si sa se integreze.» In prezent, cei doi fii ai ei nu numai ca vorbesc limba la perfectie, dar si-au terminat studiile si si-au gasit de munca. Linda este foarte activa si este presedinta unui ONG numit «Consiliul Femeilor Refugiate din Bulgaria». Scopul acestui ONG este de a proteja drepturile refugiatilor din comunitate, de a sprijini integrarea sociala a refugiatilor recunoscuti recent in Bulgaria si de a crea un mediu favorabil pentru respectarea drepturilor omului si in egala masura si pentru a asigura tratament uman pentru solicitantii de azil si refugiatii. Scopul personal al Lindei este acela de a ajuta sa se integreze in societatea bulgara,

“Creste acolo unde te planteaza Dumnezeu”, Anastassia Tšepaikina

pe cei care se regasesc in situatii similare cu situatia ei de acum douzeci de ani.]

Abdulkadir Omar Hussein s-a nascut in Mogadishu in 1947 si traieste in Italia de peste 30 de ani. In Somalia a invatat de la preoti italieni, iar in momentul in care i s-a oferit o bursa la universitatea din Florenta nu a ratat ocazia...

[In Florenta a studiat medicina si s-a specializat in ginecologie. Visul sau era de a se intoarce in Somalia pentru a practica. Din pacate, situatia politica l-a impiedicat sa se intoarca asa cum planuse in 1987. «Mi-am zis: daca nu pot sa ajut oamenii mei din Somalia, as vrea totusi sa fiu de folos in Italia. Am inceput sa tratez imigranti.» Din 1991, Hussein lucreaza la Spitalul General

din Florenta. Dincolo de studiile de medicina, Hussein impreuna cu sotia sa, care este de asemenea ginecolog, s-au implicat in prevenirea si tratarea mutilarii genitale. «Nu m-am confruntat niciodata cu discriminarea la locul de munca. Totusi, in viata de zi cu zi, m-am confruntat cu rasismul, la fel ca toti africanii de altfel. Uneori intr-o forma usoara, chiar haioasa. Alte dati ceva mai grav. Imi amintesc, odata, eram la plaja cu copiii mei, si caram o sacosa plina de prosoape. O doamna m-a oprit si m-a intrebat cat costa un prosop. I-am spus ca daca ar fi fost dupa mine, bucuros i-as fi oferit unul, dar nu puteam: cu ce mai stergeam eu copiii dupa baie?»]

Dariush, un barbat de 41 de ani din Iran, a ajuns in Romania in 2008. A decis sa ceara azil din

cauza deteriorării situației drepturilor omului din Iran. Dar Inspectoratul General pentru Imigrări i-a respins aplicatia...

[Dariush a făcut apel, și după mai mult de un an, i s-a acordat în final protecție subsidiară. I s-au emis un act de identitate și un pasaport. Cu pasaportul emis de autoritățile române, Dariush a decis să meargă în Zurich, în Elveția, unde prietenul său îi oferise un loc de muncă. Dar a fost arestat la granița cu Elveția suspectat fiind că ar fi folosit pasaport fals. «Problema nu era că pasaportul meu ar fi fost fals, ci că nu era acceptat în țările din Europa. Ziua următoare am fost deportat înapoi în România. Într-o clipită, am pierdut orice speranță: fără muncă și fără bani, trebuia să supraviețuiesc cu puținii de bani pe care-i mai aveam de când venisem în România. Trebuia să găsesc o soluție.» În cele din urmă i s-a oferit o slujbă ca și coordonator al unui proiect finanțat de Comisia Europeană și Inspectoratul General pentru Imigrări. «La început a fost greu, pentru că era atât de diferit de tot ce făcusem înainte, dar treptat, cu ajutorul colegilor mei, m-am perfecționat la locul de muncă.»]

"Protecție subsidiară" este o formă alternativă de protecție pentru cei care nu îndeplinesc criteriile pentru statutul de refugiat, dar care se află în pericol de tratament inuman și degradant, tortura s.a.m.d.

Robbie, 43 de ani, originar din Ghana, a trăit mare parte din viața în Senegal. Cu zece ani în urmă a început să corespundă cu o fată din Estonia pe nume Marju. După câțiva ani de prietenie, Marju l-a invitat pe Robbie s-o viziteze în Estonia, dar i-a fost refuzată viza...

[Astfel ca Marju s-a mutat în Senegal. S-au căsătorit în 2002, Marju a început să lucreze ca profesoară de engleză și a venit pe lume primul lor copil. După 5 ani în Senegal s-au mutat în Estonia, în insula Saaremaa de unde era Marju. Robbie a fost surprins de viața rurală din Estonia. «Ești sigură că suntem în Europa?», și-a întrebat soția în prima dimineață pe insulă, pentru că era atât de diferit de cum își imaginase el. În prezent este tăietor de lemne și întreprinde și alte munci legate de pădure și câmp, iar prin

dispoziția sa gentilă și talentul la gătit i-a cucerit pe părinții lui Marju. La început a fost greu să-și găsească de muncă în Estonia. S-a înregistrat la oficiul de somaj și a început să învețe estona. Apoi a început un curs de frizer, care fusese visul său de ani de zile. În ziua de azi lucrează ca frizer la un salon în capitala insulei și are o clientelă regulată care iubeste tunsorile "nebune". Și-a făcut mulți prieteni, a descoperit hobby-uri noi și își iubeste cei trei copii. În decursul a șase ani în Estonia, Robbie nu s-a confruntat niciodată cu discriminarea sau rasismul. Doar de curând fiul său cel mai mare a început să întrebe despre culoarea pielii lor. "Culoarea pielii noastre este cea mai frumoasă din lume", i-a răspuns Robbie.]

Mona Mohanna s-a născut în Khiam, un sat din sudul Libanului. Numele ei înseamnă speranță, dorință. În 1989 a părăsit Libanul pentru a-și găsi norocul în Italia.

[S-a mutat în Italia pentru a studia moda în Reggio Emilia. «Prima oprire: Reggio Emilia, unde am urmat o școală de moda și un curs tehnic. Pentru a învăța despre țesături, am lucrat pentru câțiva ani în magazine de textile în zonă.» În 1997, s-a înscris la un master de design de moda la Academia Domus din Milano, ajutată fiind de matusa sa din Liban care i-a împrumutat 25 de milioane de lire italiene pentru înscriere. «Mi-au trebuit trei ani ca să-i pot da banii înapoi», zise designerul, care, în octombrie 2006, la Camera de Comerț din Milano, a primit Premiul european pentru antreprenoriat străin, "Premiul european terțiar pentru femei". Desi dorea să lucreze cu case de moda, accesul i-a fost refuzat." Cred că faptul că port hijab, valul islamic, mi-a pus piedici în procesul de selecție", confesează Mohanna. S-a văzut nevoită să lucreze pe cont propriu. Prima sa colecție a fost lansată în 1999 la Târgul mesetugăresc din Florența. "Hainele de pe rafturi, panze brodate manual de femeile palestinieni din centrele de refugiați din Liban, s-au vândut ca pâinea caldă," spuse antreprenoarea maritată cu un irakian naturalizat în Italia, și mama a lui Badr și Mariam. Îmbrăcămintea și accesorii, create de Mona Mohanna, sunt produse de aproape douăzeci de artițane de pe tot teritoriul Libanului și al Siriei, și vândute în Italia unui lanț de 120 de magazine.]

Insula visata

PROCEDURA:

Membrii grupului, impartiti in subgrupuri a cate 3-4, vor fi invitati sa se puna in locul: unor tineri care au venit de curand dintr-o alta tara, celor din familia de clasa mijlocie in cautarea unei slujbe mai bune decat cele care se gasesc in tara natala, celor care se alatura rudelor care deja traiesc in acea tara, celor care s-au indragostit de un rezident local, si al celor care au fugit de regimuri care le incalcau drepturile.

Noua tara, insa, are un set de reguli foarte complicate si nu foarte primitive. Prin anumite legi oamenii pot fi trimisi inapoi, sau pot fi obligati sa locuiasca in locatii darapanate, privandu-i de dreptul de a lua decizii proprii in privinta vietii si a viitorului lor. Asadar se decid sa mearga pe o insula nelocuita, unde vor stabili o comunitate noua, cu legi pentru nou-veniti si drepturi garantate (de ex. dreptul la libertatea individuala, dreptul la unitate familiei, dreptul la educatie, dreptul la viata, dreptul la o existenta demna, dreptul la libertate

OBIECTIV:

de a intelege idei si prejudecati, si moduri in care acestea pot fi desfiintate

MATERIALE:

pix, afis, hartie, o cutie

TIMP:

1 ora

religioasa etc.), si vor incerca sa-l convinga pe cei prezenti sa adere la aceste reguli.

In acest moment, fiecare grup va identifica opt drepturi si legi de intrare protejate pe insula (15 minute), notate in scris. Instructorul va scrie pe tabla drepturile/legile identificate de participanti. Pentru a convinge celelalte grupe sa-i voteze, vor trebui sa-si argumenteze alegerile facute. Fiecare persoana are sapte voturi si majoritatea castiga. Finalul jocului va consta intr-o trecere in revista a noului "Set de legi".

IN CONTINUARE...

CARTI SI BENZI DESENATE

- *Drumul spre casa*, de Rose Tremain, publicat de Chatoo & Windus (2007);
- *Exodul – Imigrarea si Multiculturalismul in secolul 21* de Paul Collier, Hardback (2013);
- *L'approdo*, un roman grafic de Shaun Tan, Editura Elliot (2007).

FILM SI VIDEOCLIPURI

- *Almanya– Bine ați venit în Germania!*, regizat de Yasemin Samdereli (2011);
- *International Migration*, de Edeos, <http://bit.ly/18XHTR3>;
- *My Family's Migrations*, un video animat, de Nadja Haugas si Martin Siilak, <http://vimeo.com/68291245>;

MULTIMEDIA

- *Spreading of Immigration's Positive Contribution to the European Society: Comics on Immigrants' Real Life Histories in Italy, Spain, Hungary and Denmark* <http://bit.ly/ZDKdFI>;
- *Fortress Europe*, un cantec al Fundatiei Asian Dub (2003), <http://bit.ly/NUyw>;
- *Albums – Bande dessinée et immigration. 1913-2013*, Cité nationale de l'histoire de l'immigration – Paris (Franta), <http://bit.ly/GCIn5A>;
- Proiectul Migranti in Europa – Concurs Multimedia (2013), <http://www.migrantsineurope.eu/en/winners>;
- "The Vanni", un desen animat multimedia interactiv de Benjamin Dix si Lindsay Pollock (2013), <http://www.thevanni.co.uk/>.

Lupta împotriva rasismului

Exercitii ice-breaker

Unicitatea

Procedura: Participanții se așază în cerc. Fiecare spune o caracteristică pe care el/ ea crede că îl/ o face unic/a în comparație cu ceilalți din cerc, ex. "Sunt unic pentru că port ochelari albaștri", "Am 6 bunici", s.a.m.d. Dacă alte persoane împartășesc această caracteristică (ex. și ei poartă ochelari albaștri, au 6 bunici, etc.) trebuie să se așeze în poala persoanei a cărei trăsături împartășesc. Pentru "a se elibera de povară" celorlți, primul participant spune o altă caracteristică pe care crede că nimeni nu o mai are. Cine are și această caracteristică rămâne în poala participantului, în timp ce ceilalți se întorc la locul lor. Vine rândul următorului când nimeni nu se mai poate așeza în poala participantului inițial. Se pot juca runde în plus în funcție de numărul persoanelor. Sfat pentru instructor: sfătuim instructorul să aleagă pentru el/ea o caracteristică relativ comună (ex. "Am par deschis la culoare", "Îmi place să merg pe bicicletă", etc.) pentru a înveseli jocul.

OBIECTIV:

cunoașterea grupului, să determine oamenii să se gândească la propriile caracteristici/ trăsături și calități unice

MATERIALE:

niciunul

TIMP: 20 de minute

Identitatea mea

Procedura: Instructorul desenează o floare mare cu 6 petale pe o hartie, împărțind floarea în jumătate. Copii ale desenului îi sunt date fiecărui participant. Instructorul explică faptul că jumătate din petale reprezintă "identitatea din naștere" (culoarea ochilor, țara/ orașul în care s-a născut, religia, limba, etc.) în timp ce cealaltă jumătate reprezintă "identitatea aleasă" (limba învățată, orașul în care locuiești, etc.). În grupuri de 4-5 (pentru a facilita împărțirea experiențelor), participanții își completează florile. Când au terminat, instructorul roagă participanții să își exprime impresiile și întreabă dacă cineva dorește să prezinte floarea sa celorlalți participanți.

OBIECTIV:

explorarea conceptului de identitate prin demonstrarea faptului că nimeni nu are o singură identitate : toate identitățile sunt multiple

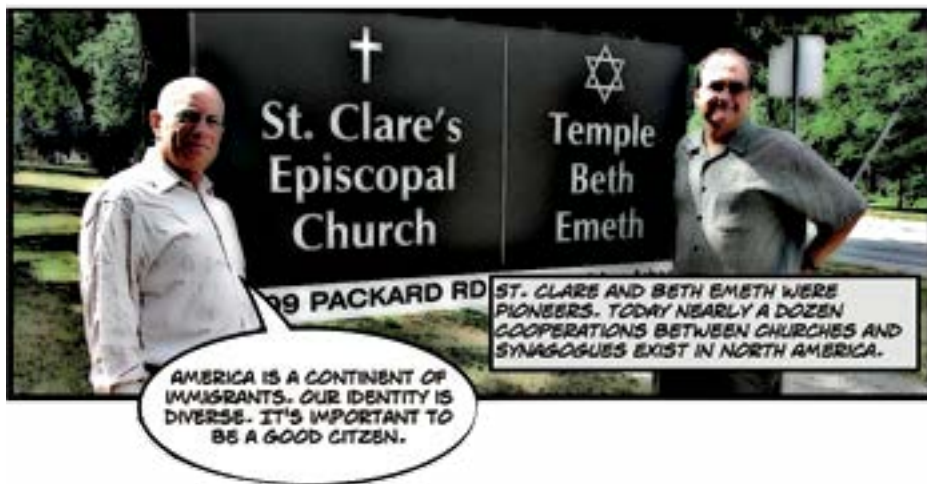
MATERIALE: hartie, pixuri

TIMP: 20 de minute

| CITITI BENZILE DESENATE |

JULIAN VOLOJ (COLUMBIA, GERMANIA)
GENEZA LUI ANN ARBOR

<http://bit.ly/1fhlZsl>

1. America este un continent de imigranti. Identitatea noastra este diversa. Este important sa fii un bun cetatean. / St. Claire si Beth Emeth au fost pionieri. Astazi in America de nord exista aproape o duzina de astfel de colaborari intre biserici si sinagogi.

- 1 Care simboluri religioase sunt folosite in banda desenata? Carei religii apartin? Cunoasteti si altele?
- 2 Cunoasteti locuri de rugaciune sau orase in care exista mai multe religii/ confesiuni?
- 3 Care sunt in opinia voastra beneficiile/avantajele impartirii unui lacas de rugaciune?
- 4 Care sunt criticile care ar putea exista referitor la acest lucru? Cum credeti ca ar putea fi rezolvate?

| CITITI BENZILE DESENATE |

NUNO ABREU (SPANIA, PORTUGALIA, MAREA BRITANIE)

O POVESTE A MIGRATIEI? ...

SAU O POVESTE DESPRE LUPTA IMPOTRIVA RASISMULUI?

<http://bit.ly/1fbjN7D>

3. Hei! Gunoii imigrant! Mingea aia era pentru echipa mea! Intai ne iau job-urile... apoi ne iau mingea-ha! / Uite aici o banana ca sa te joci cu ea, da drumul la mingea! Mingile apartin oamenilor albi-he, he! 4. Nu-l baga in seama pe ala. Avem nevoie de tine. Nici macar nu stie ce spunel Frate, lasa-ma pe mine sa rezolv situatia. Nu-ti fa griji. 5. Nu poate vedea dincolo de culori? Foarte bine...lasa-ma sa-i arat eu ce este sub pielea mea. 6. Ei haide! Nu din nou rahatul ala cu pro-imigrantii si anti-rasisti!

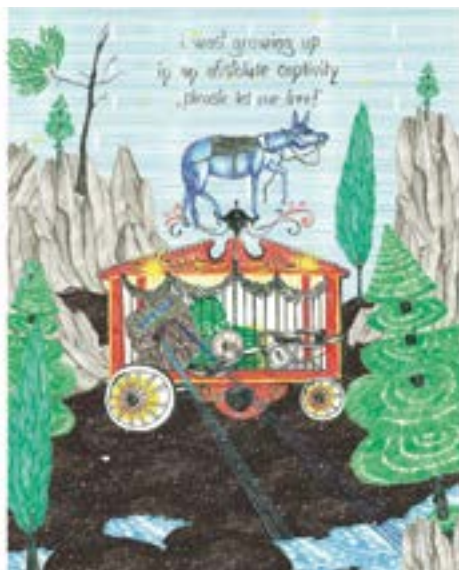
- 1 Cunoasteti episoade clare de rasism sau anti-rasism din lumea sportului?
- 2 Ce s-ar putea face pentru a evita astfel de situatii si atitudini?
- 3 Credeti ca spiritul competitiv ce caracterizeaza acest sport poate contribui la rasism?
- 4 Credeti ca sportul poate fi folosit ca forma de integrare? De ce?

| LEGGERE I FUMETTI |

DACE SIETINA (LETONIA, OLANDA)

IN LAK'ECH

<http://bit.ly/1dAwVy5>

3. *Freak show* presents the bear-faced girl, only tonight in your home town / I can tell you, being famous is very lonely. 4. I was growing up in absolute captivity "please let me be free"

- 1 Protagonistul benzii desenate este o fata care sufera de hirsutism si este rapita pentru a deveni atractie la circ. Cunoasteti fenomenul *Freak Show* sau cazul asa-numitei Hottentot Venus?
- 2 Discriminarea bazata pe infatisarea fizica este una dintre cele mai vechi si comune forme de rasism: ati trait vreodata aceasta?
- 3 Cunoasteti semnificatia *In Lak'ech*?
[Nota: In limba mayasa inseamna "eu sunt tu si tu esti eu"]
- 4 Cat de importante sunt modelele impuse de societate si moda asupra judecatii noastre estetice?

Sa invatam despre noi insine

PROCEDURA:

Participantii stau pe podea, într-un cerc, cu posterul în centru. Fiecare primește o bucată de hartie și un pix. Apoi sunt rugați să descrie ce înseamnă termenul "rasism" în trei cuvinte pe care trebuie să le scrie pe bucată de hartie. Participantii apoi împart hârtia în două/ în jumătate și pun hârtiile în cutie. Instructorul golește cutia de bucată de hartie. Fiecare participant ia una, citește cele trei cuvinte cu voce tare și alege unul dintre cuvinte pentru a-l scrie pe tablă. La final, împreună, se creează o nouă definiție a termenului. O dată ce s-a decis asupra unei definiții comune, instructorul citește definiția din/ data de dicționarul Treccani:

RASISM

1. O ideologie care, bazată pe categorisirea/ categorizarea arbitrară a oamenilor în diferite rase,

OBIECTIV:

înțelegerea prejudecăților rasiste, ideilor și considerentelor prin care le putem deconstrui

MATERIALE:

pixuri, poster, bucăți de hartie, o cutie

TIMP: 20 de minute

justifică suprematia unui grup etnic asupra altora cautând astfel să obțină politici discriminatorii și persecutare. 2. Ext. Orice atitudine sau manifestare de intoleranță.

Participantii sunt apoi întrebați cum definițiile lor diferă de definițiile din dicționar. De aici, o discuție asupra temei poate fi inițiată.

Da, e ciudat dar...

"I, Izaa", de Khadim Diop

| REFLECTA/ INTERACTIONEAZA/ JOACA-TE |

In pantofii tai

PROCEDURA: Fiecare participant extarge o hartie din cutie, care va avea scris pe ea un rol ce corespunde cu cei care in mod normal se izbesc de discriminare. Acestia includ un solicitant de azil, o muncitoare migranta, un copil cu dizabilitati, un homosexual, o prostituata, o persoana cu HIV/SIDA, un student, o persoana in varsta, o persoana obeza, un somer, un mama tanara, un profesor intr-un mic sat dintr-o zona de conflict, un fundamentalist, etc. Participantii sunt rugati sa isi joace rolurile fara a le destainui celorlalti. Acum ar trebui incurajati sa reflecte asupra noilor lor personaje si sa isi imagineze noile lor caracteristici. Instructorul ii roaga pe participanti sa ocupe pozitii de-a lungul unei linii imaginare. Apoi, el/ea pune intrebari despre situatii curente, spre exemplu: "Ar fi usor pentru tine sa obtii un imprumut de la banca?", "Ai putea sa adopti un copil?", "Ai destui bani pentru a te hrani pe tine si pe familia ta?", "Ai mers la scoala?", "Ai acces la asistenta medicala?".

Fiecare persoana trebuie sa raspunda pe baza rolului sau. Daca raspunsul personajului este "Da", atunci persoana respectiva trebuie sa faca un pas

OBIECTIV:

a se pune pe sine in locul altora pentru a descoperi dificultatile cu care acestia se confrunta

MATERIALE:

fise de hartie prezentand diverse roluri (a se vedea mai jos), o cutie

TIMP:

30/40 minute

inainte; daca raspunsul este "Nu", persoana ramane in acelasi loc.

O data ce toate intrebarile au fost puse, grupul evalueaza cat de departe s-a miscat linia imaginara a fiecarui personaj si fiecare isi prezinta rolul. Instructorul stimuleaza discutia prin intrebari (ex. poate aceasta simulare sa reflecte realitatea? ce se intampla in viata reala?), pentru a-i ajuta pe participanti sa reflecte asupra faptului ca deseori oamenii nu au oportunitati egale deoarece provin din medii diferite.

"Pantofi nemtesti si polonezi", Paulina Stulin

| REFLECTA/ INTERACȚIONEAZA/ JOACA-TE |

Rasism trivial

PROCEDURA

Participantii sunt impartiti in 5 echipe si fiecareia ii este data o culoare: rosu, galben, verde, albastru si negru. Instructorul pune intrebari fiecărei echipe in parte: dacă răspunsul este corect, echipa primește cinci puncte. Fiecare echipa are parte de două "turi": dacă nu cunosc răspunsul sau sunt nesiguri si nu vor sa raspunda, intrebarea va fi adresata urmatoarei echipe. Dacă o echipa nu raspunde sau raspunde incorect de două ori la rând, i se scad 5 puncte. Dacă o echipa raspunde corect de două ori la rând, ei pot citi si alege echipa ce va raspunde la urmatoarea intrebare. Echipa care are cele mai multe puncte după cea de-a 12-a intrebare, castiga.

INTREBARI

1 – 21 martie este Ziua internationala pentru eliminarea discriminarii rasiale. De ce a fost aleasa aceasta data?

[Raspuns: pe 21 martie 1960 politia a tras si a omorat 69 de persoane in timpul unei demonstratii pasnice impotriva apartheidului in Sharpeville, Africa de Sud. Adunarea Generala a Natiunilor Unite a proclamat-o Ziua internationala pentru eliminarea discriminarii rasiale in 1966.]

2 – Din ce carte sau document provine urmatorul extras?

"Toti oamenii de pe pamant, de la est la vest, de la nord la sud, constituie/ reprezinta un singur; ei difera in conformitate cu trei factori: compor-tament, infatisare fizica si limba".

Alegeti una din urmatoarele variante:

- a) Declaratia UNESCO impotriva rasismului
- b) Vedice, India, aproximativ 1200 i. Hr.
- c) Raportul campaniei de tineret "Toti diferiti, toti egali", Consiliul Europei, 1996
- d) Said Al-Andalusi, Cartea categoriei natiuni-

OBIECTIV:

analizarea si discutarea problematicei rasismului

MATERIALE:

nici unul

TIMP:

30 de minute

lor, 1029-1070 d. Hr.

e) *Calatoriile* lui Marco Polo 1300 d. Hr.

g) Nici una din cele de mai sus

[Raspunsul este: e]

3 – Cine a inventat alfabetul?

[Raspuns: Fenicienii]

4 – In 1955, dna. Rosa Parks a facut o actiune ce a ramas in istorie. Ce a facut?

[Raspuns: Pe 1 decembrie, in Montgomery, Rosa Parks, pe atunci o croitoreasa, se intorcea acasa cu autobuzul. Din moment ce singurul loc liber se gasea in spatiul rezervat albilor s-a asezat pe acesta. La scurt timp după aceea, cativa pasageri albi s-au urcat in autobuz si soferul i-a ordonat/ cerut sa cedeze locul unui barbat alb, după cum cerea legea. Rosa a refuzat, satula de a fi tratata drept un cetatean de clasa a doua. A fost arestata si bagata la inchisoare pentru comportament inadecvat si incalcarea legilor orasului. Actul ei de protest a condus la boicotul autobuzelor din Montgomery, si de atunci este cunoscuta ca "femeia care nu s-a ridicat in picioare".]

5 – In care tari europene casatoriile intre persoane de acelasi sex nu sunt premise?

[Raspuns: Bulgaria, Cipru, Estonia, Grecia, Italia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Romania si Slovacia]

6 – Care sunt religiile cele mai raspandite in Uniunea europeana?

[Raspuns: Catolica 48%, Protestanta 12%, Ortodoxa 8%, Crestina 4%, Musulmana 2%, Ateista 7%, Agnostica 16%, altele 3%]

Sursa: Eurobarometru 393

<http://bit.ly/1goTQ6D>

7 – Cine a inventat imprimarea?

[Raspuns: Coreeni din dinastia Goryeo au creat prima printing press cu litere de metal in 1234]

8 – Care articol al Declaratiei universale a drepturilor omului de la 1948 spune "Fiecare se poate prevala de toate drepturile si de toate libertatile proclamate in prezenta Declaratie, fara nici o deosebire, in special de rasa, de culoare, de sex, de limba, de religie, de opinie politica sau de orice alta opinie, de origine nationala sau sociala, de avere, de nastere sau decurgand din orice alta situatie."?

[Raspuns: Articolul 2]

9 – Pana cand a fost apartheid-ul in vigoare?

[Raspuns: 1993]

10 – Care este diferenta intre "travestit" si "transsexual"?

[Raspuns: Termenul "travestit" se refera fie la un barbat ce poarta haine de femeie, fie la o femeie ce poarta haine de barbat, in principal pentru motive de excitare sexuala, indiferent de orientarea sexuala sau de identitatea de gen.

Termenul "transsexual" se refera la o persoana a carei identitate de gen este diferita de sexul biologic. In special, se refera la o persoana ce alege sa suferi proceduri chirurgicale sau terapie hormonala compatibila cu identitatea lor de gen, in final necesitand o ajustare a detaliilor oficiale.

(Definitii preluate din Arcigay, A Rainbow School. Guide for Student Representatives on Education on Diversity of Sexual Orientation and Gender Identity, 2007)]

11 – Care este diferenta intre antisemitism si anti-sionism?

[Raspuns:

Antisemitism: ura si discriminarea impotriva evreilor, care in timpuri stravechi s-a manifestat sub forma ostilitatii religioase si care mai tarziu, in special in secolul douazeci, a devenit persecutie rasiala. Cuprinde ostilitatea fata de populatia evreiasca, considerata a fi o rasa din motive biologicogenetice si nu culturale.

Anti-sionism: antagonismul politic si cultural si opozitia fata de cele mai radicale expresii ale sionismului, mai ales miscarea politica si ideologia ce au drept scop crearea unui stat evreiesc in Palestina (de la Sion, numele dealului din Ierusalim).]

12 – Care este cea mai veche universitate din lume?

[Raspuns: cea mai veche universitate este in Fez, Maroc, datand din 859; urmata de Cairo, fundata intre 970-972; Scoala din Baghdad, datand din 1065; si Universitatea din Bologna, creata in 1088.]

SFAT PENTRU INSTRUCTOR

Acest joc creeaza oportunitati pentru discutii interminabile. Fiecare intrebare poate fi premiza pentru reflectie si dezbatare, depinzand de varsta si profesia participantilor. Este de preferat sa se pregateasca unu sau doua subiecte de discutat inainte de activitate.

"Rusii – cea mai mare minoritate etnica letona", Sabine Moore

| REFLECTA/ INTERACTIONEAZA/ JOACA-TE |

Bingo!

PROCEDURA

Instructorul distribuie o carte "bingo" fiecarui participant. Participantii trebuie sa gaseasca pe cineva care corespunde propozitiei din lista si sa scrie numele sau langa aceasta, fara ca niciun nume sa nu apara de mai multe ori. Persoana care completeaza prima intregul card "bingo", castiga.

OBIECTIV:

sa reflecte asupra problemei discriminarii

MATERIALE:

carti de "bingo" (a se vedea mai jos),
pixuri

TIMP: 30 de minute

CARTI BINGO

Gaseste pe cineva care:

1. A practicat un sport in ultimele sase luni
2. A ajutat o victima a discriminarii
3. A fost martor la o bataie pe stadion si / sau pe terenul de sport
4. Se roaga intr-un lacas de cult
5. A fost în vacanta in acest an
6. A fost oprit de politie pentru a i se verifica documentele
7. S-a simtit discriminat/a
8. A vizitat o tara straina si / sau a trait in strainatate
9. Are prieteni cu orientare sexuala diferita decat a sa
10. A trebuit sa tolereze comentarii nepotrivite cu privire la aspectul sau

După ce participantul a completat lista, striga "Bingo" și citește numele persoanelor găsite.

În acest moment instructorul trece prin întrebări, subliniindu-le pe cele menite să stimuleze reflectia asupra discriminării. De exemplu, "Ce ar putea împiedica practicarea unui sport? (mobilitate redusă, lipsa facilităților, taxele de curs, etc.)", "Care a fost cauza luptelor la care persoana a fost martora?", "Au toate religiile suficiente

lacase de cult?".

SFAT PENTRU INSTRUCTOR:

În cazul în care participanții se găsesc în imposibilitatea de a completa cartea de Bingo, instructorul interupe activitatea după aproximativ 15 minute și trece la analiza activității, încurajând reflectia asupra motivelor pentru care nimeni nu a fost în măsură să finalizeze cartea.

IN CONTINUARE...

CARTI

- *Rasismul pe intelesul fiicei mele*, de Tahar Ben Jelloun, publicat de Simon and Schuster (2010);
- *Everyday Antiracism: Getting Real about Race in School*, de Mica Pollock, publicat de The New Press (2008);
- *The Silence of Our Friends*, roman grafic by Mark Long și Jim Demonakos (autori), Nate Powell (ilustrații), publicat de First Second Books (2012);
- *Dinti albi*, de Zadie Smith, publicat de Penguin Books Ltd (2000).

FILM SI VIDEO

- *Le Havre*, regizat de Aki Kaurismäki (2011);
- *Combat Girls*, regizat de David Wnendt (2011);
- *Gran Torino*, regizat de Clint Eastwood

(2008);

- *Cotton Club*, regizat de Francis Ford Coppola (1984);
- *March For Equality*, regizat de Nabil Ben Yadir (2013);
- *Povestea X a Americii*, regizat de Tony Kaye (1998);
- *In tara mea*, regizat de John Boorman (2004).

MULTIMEDIA

- Campania UNHCR împotriva violenței rasiale (2013), <http://bit.ly/11oXbrH>;
- Campania "Cartonas roșu rasismului", angrenând jucători de fotbal faimoși în educația împotriva rasismului (2008), <http://www.srrc.org/>;
- Campania video "Frozen Cinema", Fiftyfifty Association (2013), <http://youtu.be/DEVN8sMHGMc>;
- Campania ONU "More than Meets the Eye - Let's Fight Racism!" <http://www.un.org/en/letsfightracism/>

BENZI DESENATE

PENTRU EGALITATE

PREMIUL EUROPEAN PENTRU
CELE MAI BUNE BENZI
DESENATE NEPUBLICATE ALE
AUTORILOR PROVENIND DIN
MEDII MIGRANTE

Proiectul "Benzi desenate pentru egalitate" este bazat pe nevoia de a promova dezvoltarea unei societati europene fondata pe respect si drepturi fundamentale si atitudini si comportamente anti-discriminatorii si anti-xenofobe in cadrul societatii europene. Scopul acestui proiect este acela de a gazdui un dialog intercultural impotriva rasismului in Europa. Datorita largirii spatiului European si al rolului cheie al Europei ca destinatie pentru valurile migratoare originare din afara ei, aceasta nevoie este mai mare ca oricand. Pentru a-si atinge telul, proiectul isi propune cresterea gradului de constientizare asupra acestor topici in cadrul societatilor europene, in special in randul tinerilor, folosind ca instrument artistic benzi desenate create de artisti de provenienta migranta, si creand spatii pentru interactiune interculturala. Aceasta abordare are ca tinta includerea migrantilor la prima si la a doua generatie – care adesea se confrunta cu fenomenul discriminarii – in crearea de instrumente artistice pentru combaterea rasismului, sporindu-si suportul si promovand o miscare culturala impotriva xenofobiei.

